

MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

XXXII. nagygyűlés 1924 május 17-én.

Fináczy Ernő elnöklete alatt jelen vannak: Angyal János, Barkáts Mária, Benisch Artúr, Berwaldszky Kálmán, Bíró Imre, Bittenbinder Miklós, Bozóky Endre, Böngérfi János, Böngérfi Kálmán, Buday Gergely, Buza-Kiss Irma, Endrei Gérvson, Erényi Elemér, Eltes Mátyás jegyző, Fekete József, Fináczy Ernőné, Föhrécz József, Frank Antal, Freund Rezső, Friml Aladár, Fros Gizella, M. Gerzso M. Ilona, Gorzó Dénes, Gyárfás Károly, Gyulai Agost, Gyurjác András, Hidasi Sándor, Hofbauer Aladár, M. Horváth Jolán, Imre Sándor, Katonáné. Thuránszky Irén, Kenyeres Elemér, Kornis Gyula, Kovács János, Kovács Rezső, Kruspér István, Laurontzy Vilmos, Lechnitzky Gyula, Lux Gyula, Madzsar Imre, Málnai Mihály, Mártonffy Károly, Mészáros Jenő, Mócsy László, Mosdóssy Imre, Nagy Gabriella, Nagy J. Béla, Nagy Miklós, Nagy Zsigmond, Nagy Zsigmondné, Paulovics Milica, Padányi Andor, Pályi Sándor, Prohászka Lajos, Radák Olga, Schmidt János, Schuschny Henrik, Sebestyén Gyuláné, Slajchó Mihály, Sólyom János, Szelényi Odón, Székely György, Székely Károly, Szombatfalvy György, Sztankó Béla, Sztankó Katinka, Szuppán Vilmos, Tátrai Károly, Teveli Mihály, Waldapfel János, Zelenka Frigyes és mások.

I. *Az elnök* üdvözlöi a megjelenteket s *Az iskola egyéniségéről* szóló, nagy érdeklődéssel hallgatott tanulmányának előadásával a Magyar Paedagógiai Társaságnak XXXII. nagygyűlését megnyitottnak jelenti ki. (Az elnöki megnyitót folyóiratunknak előbbi számában közöltük, a 1—7. lapon.)

II. *Az elnök* felkérésére *Gyulai Agost* titkár felolvassa a Társaságnak 1923. évi működéséről szóló következő jelentését:

Bármily szokatlanul hosszú idő választja el mai XXXII. nagygyűlésünket legutóbbi, 1923. évi ünnepi ülésünktől, nagy fájdalomkra Társaságunk életének kevesebb eseményéről és eredményéről lehet beszámolnom, mint más alkalommal, előző években. A nyomasztó, leverő érzés, mely nyomon kíséri az utóbbi esztendőök gazdasági és sajnós, ennélfogva kulturális életét is, nem szünetel tudományos társulataink legtöbbjénél s így a mi Társaságunknál sem. A könyvnyomtatás megdrágulása bizonyos fokig megbénítja minden tudományos társulatnak, magának a legmódosabbnak, a Magyar. Tud. Akadémiának működését is; még inkább megérzik ezt a kisebb, speciális tárgykörű társulatok, melyeknek folyóiratai sorvadoznak, tagjaiknak sorai nem igen gyarapodnak s melyek nagyrészt csupán az állam, az áldozathozatal súlya alatt roskadozó állam jóvoltából tengődnek valahogyan.

Ezek azok a külső, sajnós, elhatározó jelentőségű körülmények, melyek között Társaságunk élete az 1923. évben lefolyt s melyeknek súlyát ma, 1924-ben is érezzük és szenvedjük. Hogy Társaságunk e súlyos helyzetben a még rendelkezésre álló, megmaradt eszközökkel mégis törekedett megtenni kötelességét a magyar tudomány és művelődés szolgálatában, arra a mult hagyományainak hű ápolásából s a jobb magyar jövőbe vetett hitből származó bizalom és remény adta meg a szükséges erőt.

Ha nem is tudtuk kiadványaink sorát az elmúlt esztendőben gyarapítani s a régi terjedelemben fönntartani, amit lehetett, megtettük e téren is, s a Társaság működését legalább kereteiben nem engedték elhanyagolni. Üléseinknek lehető rendes sorozata, folyóiratunknak — bár szűkebb terjedelemben való — fönntartása a bizonyosság törekvéseink nem teljes sikertelensége mellett.

Társaságunk 1923-ban 8 ülést tartott: 1 évi közgyűlést, a XXXI. nagygyűlést fennállása óta, 1 elnökségi és 6 fölolvásós ülést. Ez üléseken 2 elnöki megnyitó és 8 fölolvásós szerepelt, 2 Waldapfel Jánostól, 1—1 Fináczy Ernőtől, Geőcze Saroltától, Szelényi Ödöntől, Imre Sándortól, Juba Adolfától és Prohászka Lajostól; köztük 4 fölolvásósban a magyar nemzet s az emberiség egy-egy nevelői szempontból is nagy egyéniségének emlékezte előtt: Petőfi, Madách, Beöthy Zsolt és a francia gondolkodó, Pascal előtt tettük le Társaságunk megemlékezésének koszorúját. Egy ülésünk tárgysorán szerepelt továbbá Juba Adolf tagtársunk *A középiskolai tornatanárok képzése* c. előadásának megvitatása is.

Üléseinket az elmúlt esztendőben a szokottnál is szorgalmasabban látogatták a tudományszakunk kérdései iránt érdeklődők.

Folyóiratunk sorsában neveztes változás állott be az elmúlt esztendőben. Miként legutóbbi, 1923. évi nagygyűlésünkön előre jeleztem volt, 30 évi kapcsolat után, melyre most is hálásan gondol vissza Társaságunk, még kellett válnunk folyóiratunk eddigi kiadójától, a Franklin-Társulattól. A kiadó cég a mostoha gazdasági helyzetben nem győzte tovább áldozatokkal, hogy fönntartsa a Társaságunkra nézve kedvező régi szerződést, mely részünkről úgyszólván teljesen gondtalan létet biztosított folyóiratunknak. Magunk kenyerére kellett áttérnünk az 1923. esztendőben s magunknak adni ki a Magyar Paedagógiát. Szerencsére segítségünkre jött az éppen akkoriban alakuló Magyar Tudományos Társulatok Sajtóvállalata. Ennek kötelekei közé lépett be bizonyos módon Társaságunk is, ami lehetővé teszi, hogy saját kiadásunkban — ami manapság óriási erőmegfeszítést jelent — mégis megjelenhetik folyóiratunk a réginnél nem alábbvaló köntösben, igaz hogy megfogvatkozott terjedelemben. A mostoha helyzet, melyet más tudományos társaságok folyóiratai már évek óta súlyosan megéreztek részint egész évfolyamok elmaradásában, sőt gyakran a folyóirat megszűnésében, rendszeren azonban több évfolyamnak egy-egy szűkös füzetbe való összevonásában, a Magyar Paedagógiánál ezúttal először éreztette hatását, mert soha olyan kicsiny ívszámban nem jelent meg folyóiratunk, mint 1923-ban. Adja Isten, hogy először s utoljára történt legyen ez s hogy régi erőinkhez ismét hozzásegítsen bennünket is a folyamatban levő nemzeti újjáépítési akció, mely gazdasági életünkre vonatkozik ugyan, de amilyen remélhetőleg szükségképen maga után fogja vonni kultúránknak újra talpraállítását is.

Régi, 40—50 ívnyi terjedelméhez képest most már valóban csekély, mintegy nyolcadrésznyi terjedelemre, összesen 5 ívre összezsugorodott folyóiratunk erejéhez képest azért mégis meg-

tette kötelességét, melyet mint e tudományszak terén magyar őrszem, egy emberöltővel ezelőtt magára vállalt. Már e helyütt köszönet illeti meg a vallás- és közoktatásügyi kormányt anyagi áldozatkészségeért, mellyel e kötelesség teljesítését lehetővé tette Társaságunkra nézve. E kötelességhez híven folyóiratunk tovább is közös munkára egyesíteni törekedett a neveléstudomány magyar művelőit, miről 1923-i évfolyamunk 23 munkatársának névsora tanuskodik. A réginél kisebb, de nem kevésbé lelkes és hivatott csoportja ez a magyar tudomány e területén dolgozóknak.

Két nagyobb tanulmány, 21 hazai és 6 külföldi könyvismertetés, továbbá az összes egyéb e tárgykörből való új magyar könyvek és füzetek rövid jellemzésekből való regisztrálása, ezenkívül az újabb amerikai iskolaügyi irodalmat áttekintő s összefoglaló közlemény, egy külön szemle cikk a Magyar Gyógy-paedagógiai Társaság első országos értekezletéről, 6 kisebb-vegyes cikk s a Társaságnak 13 hivatalos közleménye teszik a XXXII. évfolyam tartalmát. Rövidség és tömörség lesz jellemzőjévé a magyar folyóiratoknak, ami éppenséggel nem baj, csak kiterjeszkedhessenek minden jelenségre, mely egy-egy tudományszak terén mutatkozik. Ilyen körülmények között nekünk leginkább a nagyobb önálló dolgozatok kiadásának nehézségeit s főleg az előző évi pedagógiai irodalom repertoriumának elmaradását kell fájlnunk.

Társaságunk szellemi életéről szóló beszámolómat követnie kell ezúttal is a személyi változásokról való rövid megemlékezésnek is. Legutóbbi nagygyűlésünkön, akkor először a Társaság főnállása óta, megállapítottuk, hogy az előző 1922. esztendőben száz rendes tagjának soraiban nem szenvedett veszteséget Társaságunk. Ennek megfelelően az 1923. évi nagygyűlésnek nem állott módjában e tekintetben új erővel gyarapítani sorainkat. Az azóta elfolyt 1923. esztendőben s a f. év első 4 hónapjában már nem volt oly kegyelmes hozzánk a sors, s a testi elmúlás annál sűrűbben szedte közülünk áldozatait, midőn 1923-ban három, 1924-ben pedig már négy, összesen 7 rendes tagtársunkat szőlította el az élők közül. 1923-ban hunytak el: *Lázárné Kasztner Janka*, az Erzsébet-nőiskola nyugalmazott igazgatója, a magyar nőnevelés szolgálatában a nagy Zírzen Jankának nemesak utóda, hanem eszményeinek örököse is, Társaságunknak alapításától kezdve rendes tagja; *Pirchala Imre*, pozsonyi volt tankerületi főigazgató, kit Társaságunk 1893-ban választott rendes tagjai sorába, ki mint jeles gyakorlati tanügyi férfiú, régebben kiváló és szeretett középiskolai tanár, évtizedeken át használt kiváló és népszerű latin nyelvi tankönyvek szerzője, mint a középiskolai adminisztráció kódexének Klamarik János után újabb egybeállítója szerzett érdemeket a magyar iskolaügy történetében, s ki a hazája testéről letépett régi királykoronázó városban bizonyára honfíjdalommal zárta le örök álomra szemeit; elhunyt *Szitnyai Elek* főgimnáziumi c. igazgató, Társaságunknak 1911 óta rendes tagja, népszerű filozófus és pedagógus író, kinek iskolai és népszerűsítő könyvei e két tudományszak köréből sok nemes érdeklődést váltottak ki és ápoltak annak idején. Az 1924. év halottait — bár a

róluk való megemlékezés voltaképen már jövő nagygyűlésünk tárgyai közé tartoznék — kegyelettel említem meg mégis már ez alkalommal, annál inkább, mert 3 közülök legrégebb tagjaink sorából való volt, azok közül, kik egy emberöltővel ezelőtt a Társaság megalapításában is lelkesen részt vettek. Ezek közül való *Dr. Zsengeri Samu*, polgáriskolai igazgató, Pestalozzi magyar fordítója, a magyar pedagógusok derék nesztora, Társaságunk anyagi ügyeinek évtizedeken át számvizsgálója, a magyar oktatásügynek úgyszólván halála órájáig, 87. életévében bekövetkezett elhúnytáig gyakorlati munkása; *Vajdafy Gusztáv*, székesfővárosi nyug. elemi iskolai igazgató, a főváros elemi iskolai oktatásügyének egyik legrégebb harcosa; és *Váró Ferenc*, nagyenyedi ref. kollégiumi igazgató, az erdélyi középiskolai oktatásnak tevékeny, derék munkása a keleti végeken. Mindhárman megérdemelnek egy-egy meleg Isten hozzádot Társaságunktól és a magyar művelődés történetének krónikásától. Egészen friss még a sírhantja korán elhunyt derék és kiváló társunknak, *Dr. Vida Sándor* zalaegerszegi főgimnáziumi tanárnak, ki 1918 óta volt rendes tagja Társaságunknak, s ki jeles filozófiai képzettségével és mély pedagógiai érdeklődésével, e téren kiadott kiváló dolgozataival szép reményeket keltett a jövőre nézve is; ezek most mindnyájunk őszinte sajnálatára oly korán sírba szállottak elhunyt kartársunkkal.

Mindezen elhunyt rendes tagtársaink emlékéért kegyelettel újítom fel ez alkalommal közöttünk, s indítványozom, hogy tisztelő megemlékezésünk jegyzőkönyvünkbe is beiktattassék.

Anyagi ügyeinkről pénztárosunk fog beszámolni, úgy az 1923. év anyagi eredményeiről, mint a jövőre vonatkozó tervekről és indítványokról, s én ezekkel kapcsolatban csak arra nézve ragadom meg az alkalmat, hogy köszönetet mondjak Társaságunk nevében jótévőinknek. Indítványozom, hogy jegyzőkönyvi köszönetet mondjunk elsősorban a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrnak 2½ millió koronányi segítő adományáért és a Magyar Tudományos Akadémiának, amiért a felolvasó termét és helyiségeit, úgy mint eddig, a lefolyt évben is rendelkezésünkre bocsátotta üléseink számára. Legyen e megemlékezés hálánknak külső jele is.

Kérem a t. nagygyűlést, szíveskedjék jelentésemet tudomásul venni és indítványaimat elfogadni.

A nagygyűlés tudomásul veszi a titkár jelentését és határozattá emeli a benne foglalt indítványokat. *Az elnök* javaslatára a nagygyűlés köszönetet mond a titkárnak gondosan megszerkesztett és szépen megírt jelentéseért.

III. *Bozóky Endre* pénztáros bemutatja a Társaságnak 1923. évi zárószámadását.

A Magyar Paedagogiai Társaság 1923. évi zárószámadása. Bevétel: Tagdíjakból 21.764 K, adományokból 152.423 K, kamatokból 323.230 K, 1922. évi maradék 49.522 K, alapítványokból 12.400 K, államsegély 2.475.000 K, előfizetésekből 45.339 K, takarékkivételből 12.670 K. Összesen 3.092.348 K. Kiadás: Írói tiszteletdíjak 28.030

K, nyomdaköltségek 2,502.040 K, tisztviselők tiszteletdíjai 6.750 K, szolgáltnak 7.841 K, ügyviteli kiadások 98.066 K, takarékbetét (alapítv.) 12.200 K, visszatérítés 190 K, egyenleg 437.231 K. Összesen 3,092.348 K.

Budapest, 1924. január 30.

Böngérfi János s. k., ellenőr. Dr. Bozóky Endre s. k., pénztáros.

A nagygyűlés a számadási tételeket tudomásul veszi.

IV. A pénztáros jelentésével kapcsolatban az elnök azt indítványozza, hogy a munkaszaporulatra és pénzünk elértéktelenedésére való tekintettel a tisztviselők tiszteletdíja az 1924. évben összesen 300.000 K-ra emeltessék.

A nagygyűlés elfogadja az indítványt.

V. *Kemény Ferenc* felolvassa a kiküldött pénztárvizsgáló bizottságnak következő jelentését.

A pénztári könyveket 1923. január 1-től december 31-ig átvizsgáltuk, mind a bevételeket, mind a kiadásokat az okmányokkal és a tagok nyilvántartásával összehasonlítottuk és megegyezőknek találtuk.

A György Aladár-féle pályadíj 600 K-ját a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank budai fiókjának 24.992. sz. takarékkönyvében találtuk.

Az alaptőke, a tárgymutató-alap, a könyvkiadási és a szabadoktatási alap a következő aktívákban találtattak:

1. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank budai fiókjában létebbe helyezve 3000 K n. é. 4½%-os saját záloglevél, 400 K n. é. 4%-os magyar koronajáradék, 2000 K n. é. 4½%-os 1920. évi fővárosi kölcsönkötvény, 2210 K n. é. 6%-os májusi, 1020 K n. é. 6%-os februári és 885 K n. é. 5½%-os márciusi hadikölcsönkötvény.

2. Ugyanott a 27.358. sz. takarékkönyvben 14.365 K, a 28.539. sz. takarékkönyvben 3441 K, a 29.100. sz. takarékkönyvben 1242 K.

3. A Magyar-Olasz Bank belvárosi fiókjának 557. sz. takarékkönyvében 4507 K, a 382. sz. takarékkönyvében 800 K, a 209. sz. takarékkönyvében 11.024 K, a 383. sz. takarékkönyvében 12.892 K, a 381. sz. takarékkönyvében 16.356 K.

Az értékpapírok névértékének összege 9515 K, a takarékbetétek összege 65.227 K. Ezenkívül a m. kir. postatakarékpénztár 1923. december 23-i 97. számlakivonata szerint rendelkezésre áll 132.526 K, a Magyar Tudományos Társulatok Sajtóvállalata Rt.-nál elhelyezve 296.802 K, készpénzben pedig 7903 K találatott.

Kemény Ferenc s. k. pénztárvizsgáló bizottsági tag. *Quint József* s. k. pénztárvizsgáló bizottsági tag.

A Társaság *Kemény Ferenc* indítványára *dr. Bozóky Endre* pénztárosnak a felmentvényt megadja és buzgó működéséért köszönetet mond. Jövő évi pénztárvizsgálókul *Kemény Ferenc* és *Quint József* küldetnek ki, akiknek, valamint *Böngérfi János* ellenőrnek fáradozását az elnök külön is megköszöni.

VI. *Dr. Bozóky Endre* pénztáros bemutatja az 1924. évi költségelőirányzatot.

A Magyar Paedagogiai Társaságnak 1924. évi költségelőirányzata:

Bevétel:		Kiadás:	
1923. évi maradék..	437.231 K	Írói tiszteletdíjak ..	400.000 K
600 tag à 5000 K ..	3.000.000 „	Tisztviselők	300.000 „
400 előfiz. à 5000 K	2.000.000 „	Szolgák	100.000 „
Kamatok	150.000 „	Ügykezelés	400.000 „
Adományok	500.000 „	Nyomda	9.800.000 „
Államsegély	5.000.000 „	Egyenleg	87.231 „
	11.087.231 K		11.087.231 K

Budapest, 1924. március 27.

Az elnökség nevében:

Böngérfi János s. k.
ellenőr.

Dr. Bozóky Endre s. k.
pénztáros.

A nagygyűlés vita nélkül elfogadja az előirányzatot.

VII. *Az elnök* jelenti, hogy a f. évben 7 rendes tag helyét kell Társaságunkban betöltenünk. Felkéri a titkárt, szíveskedjék előterjeszteni a Társaság elnökségének erre vonatkozó indítványát.

VIII. *Gyulai Agost* titkár felolvassa a következő indítványt:
„Társaságunk elnöksége f. évi május hó 3-án tartott ülésében számbavevén, hogy a Társaságnak alapszabályszerűen 100-ban megállapított rendes tagjai sorából a legutóbbi nagygyűlés óta heten hűnytak el, e megüresedett rendes tagsági helyekre alapszabályaink 8. §-ának figyelembevételével a következők megválasztását ajánlja a t. nagygyűlésnek:

1. *Barkáts Mária*, a magyar nőnevelés főiskolájának, az Erzsébet-nőiskolának igazgatója, régebben a magyar elemi iskolai tanítóképzés, ma a polgáriskolai tanárnóképzés kiváló munkása és irányítója.

2. *Dr. Batta István*, sárospataki főgimnáziumi rendes, szegedi egyetemi magántanár, a kolozsvári egyetem tanárképző gyakorló reform-középiskolájának volt igazgatója, számos matematikai és fizikai, de ugyancsak számos pedagógiai irányú dolgozatnak, köztük egy 3 kötetre terjedő s a fizikai tudományok hazai irodalmára és magyar műnyelvére vonatkozó didaktikai jellegű műnek szerzője.

3. *Mater Horváth Jolán*, az angol kisasszonyok budapesti elemi iskolai tanítónóképzőintézetének és polgáriskolai tanárnóképzőjének igazgatója, a pedagógia tanára és a pedagógia gyakorlatának kiváló művelője.

4. *Dr. Kisparti János*, budapesti kegyes tanítórendi főgimnáziumi tanár, a magyar középiskolai tanárok nemzeti szövetségének lelkes ügyvivője, kiváló középiskolai tanár és pedagógiai író.

5. *Dr. Nagy Zsigmond*, vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos, ki jogi s pedagógiai elméleti tanulmányok végzése után és a tanügyi közigazgatás különböző ágaiban: a tanfelügyelet, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium középiskolai, tanítóképzőintézeti és polgáriskolai ügyosztályaiban, továbbá az Orsz. Paedagogiai Könyvtár és Tanszermúzeumban szerzett gaz-

dag pedagógiai tapasztalatok után, nagy körültekintéssel, széles látókörrrel és tolla erejével a minisztérium azon osztályában működik főleg pedagógiai kérdések megoldásában s intézésében, mely tudományszakunk szakszerű elméleti és gyakorlati ápolásának leginkább tűzhelye.

6. *Dr. Schuschny Henrik*, iskolaorvos és egészségintanár, a magyar iskolaorvosi intézménynek egyik legrégebb s legkiválóbb munkása, számos, főképen az iskolaügy keretébe vágó, hazai s külföldi szaklapokban megjelent tanulmányának, köztük az *Iskola és egészség* című nagyobb műnek szerzője.

7. *Dr. Tóth Tihamér*, egyetemi tanár, a pedagógiának előadó tanára a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem theologiai karán, számos kath. irányú pedagógiai tanulmány szerzője.

Kérem, hogy az elnökség indítványát elfogadni s a jelölteket a Társaság rendes tagjaivá megválasztani méltóztassék.

A nagygyűlés az elnökség által ajánlott személyeket a Magyar Paedagogiai Társaságnak rendes tagjaivá egyhangúlag megválasztja.

IX. Az *elnök* megköszöni tisztviselőtársainak, hogy a lefolyt évben is buzgóan támogatták a Társaság ügyeinek intézésében, továbbá köszönetet mond a jelenlevőknek a Társaság ügyei iránt való érdeklődésért.

X. *Szuppán Vilmos* a jelenlevők általános helyeslése közben a Társaság köszönetét fejezi ki az elnöknek az ügyek vezetéséért, jó egészséget, kitartást és sikert kívánván további munkájához.

Ezzel a nagygyűlés véget ért.

Felolvasó ülés 1924 október 18-án.

Mosdóssy Imre alelnök elnöklelte alatt jelen vannak: Barkáts Mária, Benisch Artúr, Berzeviczy Albert, Böngérfi János, Böngérfi Kálmán, Czako Elemér, Dirner Adél, Endrei Gerzson, Eltes Mátyás jegyző, Frank Antal, Gefőcze Sarolta, Gyulai Agost, Hajdu Lajos, Hidasi Sándor, Jancsó Benedek, Jávor Albert, Katona Lajosné, Kemény Ferenc, Kispárti János, Kováts Gyula, Kovács János, Körösi Sándor, Krisztics Árpád, Lajos Mária, Laurentzy Vilmos, Lechnitzky Gyula, Leopold Lajos, Málnai Mihály, Mester János, Nagy J. Béla, Nagy Pál, Pályi Sándor, Quint József, Quint Józsefné, Rab Gusztáv, Radák Olga, Schack Béla, Schmidl Sándor, Schneller István, Schuschny Henrik, özv. Schwartz Arminné Naschitz Eugénia, Schwartz Zoltán, Sebestyén Stetina Ilona, Szabad Antal, Szabó László, Székely Károly, Szőnyi Imre, Zelenka Frigyes és mások.

I. Az *elnök* felolvassa megnyitó beszédét, az ülést megnyitja, üdvözlöi a megjelenteket, különösen pedig Berzeviczy Albert tiszteleti tagot és Czako Elemér államtitkár urat.

II. Felkérésére *Pályi Sándor* r. tag megtartja *A szabadtanítás aktuális kérdéseiről* szóló előadását. (Megjelent a *Köznevelés* című folyóiratnak I. évfolyamában, a 367—369, 423—425. l.)

III. A tetszéssel fogadott előadáshoz senki sem kívánván hozzászólni, az *elnök* köszönetet mondott az előadónak munkájáért, valamint a közönségnek az érdeklődésért s az ülést berekesztette.

Felolvasó ülés 1924 november 15-én.

Mosdóssy Imre alelnök elnöklete alatt jelen vannak: Áfra János, Bar-káts Mária, Benisch Artúr, Benisch Artúrné, Berwaldszky Kálmán, Beyer Ede, Biró Károly, Biró Lajos, Boreczky Elemér, Bozóky Endre, a Csalogány-utcai tanítónőképző-intézet V. éves növendékei, Dénes Szilárd, Endrei Gerzson, Eltes Mátyas jegyző, Fekete József, Friml Aladár, Geöcze Sarolta, Gerber Jerlán, Gyulai Agost, Jancsó Benedek, Kedves Miklós, Kehrer Károly, Kemény Ferenc, Kenyeres Elemér, Kornis Gyula, Kovács Alajos, Kovács János, Krompecher Szilárd, Lajos Mária, Langer György, Laurentzy Vilmos, Lóky Béla, Madzsar Imre, Mártonffy Károly, Nagy J. Béla, Nagy Zsigmond, Neproszell Károly, Onody Gusztáv, Ottó Károly, Ósz Béla, Padányi Andor, Petrich Lilla, Pogány Frigyes, Radák Olga, Répai Dániel, Rosenberg Augusztá, Sauerwein Béla, Sebestyén Gyuláné, Simonyi Kálmán, Somogyi Géza, Szuppán Vilmos, Szabó László, Szelényi Ödön, Szécsi Gy. Benő, Székely György, Szombatfalvy György, Takács Béla, Tarlós György, Tátrai Károly, Teveli Mihály, Tesléri Károly, Unger Emil, Velős Lajos, Vozáry Pál, Völgyi László, Vujsz János, Zelenka Frigyes és sok vendég.

I. Az *elnök* felolvasva megnyitó beszédét, üdvözli a megjelenteket s az ülést megnyitja. Majd felkéri Benisch Artúrt székfoglaló értekezésének megtartására.

II. *Benisch Artúr* r. tag felolvasva *Elemi népoktatásunk kultúrpolitikai problémái* című tanulmányát. (Megjelent a *Néptanítók Lapjának* f. évi 43—44. számában, az 5—13. l.)

III. Az *elnök* köszönetet mond az előadónak az értékes székfoglalóért s egyben üdvözli őt a Társaság rendes tagjainak sorában.

IV. Az előadáshoz hozzászólt *Pogány Frigyes* államtitkár úr, más oldalról világítván meg a felolvasó adatait.

V. Az *elnöknek* az érdeklődést megköszönő szavaival az ülés véget ért.

Felolvasó ülés 1924 december 20-án.

Mosdóssy Imre alelnök elnöklete alatt jelen voltak: Balázs Sándor, Berner Miklós, Boreczky Elemér, Bozóky Endre, Erdős Mária, Erdői-Harrach Béla, Eltes Mátyas jegyző, Frank Antal, Freund Rezső, Geöcze Sarolta, Greguss Pál, Gyulai Agost, Hajdu Sándor, Hány Gyuláné, Hattala István, Jahn Ferenc, Jávor Albert, Juba Adolf, Juhász Andor, Kedves Miklós, Kenyeres Elemér, Kispárti János, Kovács Gyula, Kovács János, Kunfalvi Rezső, Lovassné Kunvári Lilla, Málnai Mihály, Mester János, Mesterházy Jenő, Mihalovics Ernő, Mihalovics Ernőné, Nagy J. Béla, Prochaska Ferenc, Pochaska József, Quint József, Reineck Walter, Rubinyi Mózes, Schmidl János, Szuppán Vilmos, Szabó László, Szabó Pál, Székely Károly, Szerető Géza, Szombatfalvy György, Unger Emil, Veress Jenő és mások.

Az *elnök* az alábbi beszéddel nyitotta meg az ülést:

I. Igen t. Társaság! Amikor mai napirendünk szerint Szabó László igen t. tagtársunk felolvasása áll előtérben és érdeklődésünk középpontjában, önkénytelenül meg kell látnunk azt a csodálatos világot, amelyet Amerika mindenféle szempontból, politikai, természeti, történeti és kulturális szempontból hatalmasan képvisel, amelyet valóban annak a földnek lehetne neveznünk, amelynek Istentől megáldott, ős televényében, ős földjében az emberi hala-

dás óriási előrelökő erői termettek, amelyek az oda telepedett népek, nemzetségek hatalmas ősi erejével párosulva alig pár száz év alatt az emberi fejlődésnek olyan fokát teremtették meg, amely páratlanul áll a világ és az emberiség történetében. Az a hatalmas nép pedig, amely Észak-Amerikában az Uniót, az Egyesült-Államokat létesítette, bennünkét szegény, kicsi nemzetet nemcsak ezzel a hatalmas gigászi fejlődéssel köt le és ejt bámulatba, nemcsak azt a kötelességet rója ránk, hogy keressük, kufassuk főleg a kulturái fejlődésnek ama tényezőit és útjait, amelyekkel és amelyekeken nagy, szép virágzásának mai magaslatára emelkedett, de történetünk folyamán, a magyar szabadságharc bukása után a magyar nemzet iránt tanúsított részvétével és aktív rokonszenvével, midőn politikai menekültjeinket keblére ölelte s nemcsak a lelküket, a hitüket mentette meg, de menhelyet és új hazát is adott nekik: a magyar nemzet örök háláját is biztosította. Ennek a kapcsolatnak, az emelkedett lelkületnek folytatását és szép megnyilatkozását látjuk ma abban, hogy akkor, midőn a Magyar Paedagogiai Társaság az amerikai kultúrától akar tanulni, *Reineck Walter* úr, az Egyesült-Államok budapesti képviselője és társai Társaságunkat magas megjelenésükkal megtisztelték. Fogadják ezért legőszintébb köszönetünknek és legmelegebb tiszteletteljes üdvözlésünknek kifejezését.

II. Engedjék meg, hogy ma még egy, a M. Paedagogiai Társaságra nézve igen örvendetes körülményről számoljak be. A Társaságnak egyik tiszteleti tagja, a magyar pedagógusok nesztorja, a magyar polgári iskolai tanárképző megalapozója: *Gyertyánffy István* f. hó 24-én tölti be 90. életévét. A „quem dii odere” klasszikus szavait nála igazán meg kell fordítani. Gyertyánffyt nagyon, nagyon szereti az Isten, mert a legnagyobb jutalmat adta neki: ezt a magas kort, melyet ő erkölesi és szellemi erejének teljes birtokában ért meg s így az igazi pátriárkai lélek örvendezésével, a mindenkor mélyen szántó magvető szereplésével legeltetheti szemét a mindig munkás mult emlékein és eredményein. Nem lehet feladatomból róla itt életrajzot adni, de mindnyájunk szívének érzelmeit és azt a hő óhajást tolmácsolva, hogy az Ég kegyelme még soká tartsa meg nekünk Gyertyánffy Istvánt, tisztelettel indítványozom, hogy Gyertyánffy István 90. életévének betöltése alkalmával érzett örömünket jegyzőkönyvileg örökítsük meg és a jegyzőkönyv kivonatát küldöttségileg vigyük el neki.

Az elnök előterjesztését a Társaság egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

III. Ezután az elnök felkérte *Szabó Lászlót*, hogy *Az amerikai egyetemekről* szóló tanulmányát adja elő. Szabó László mindenekelőtt angolul tolmácsolta az elnöknek az amerikai vendégekhez intézett üdvözlő szavait, mire *Reineck Walter* főkonzul angolul válaszolt. Beszédét ugyancsak Szabó László magyarul tolmácsolta. Erre következett Szabó László előadása, melynek befejeztével az elnök, megköszönve az érdekes előadást, az ülést berekesztette.

